

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMESČENCEV SLOVENIJE

Leto I., št. 4 Ljubljana, 9. junija 1945. Cena L 2.— oz. RM 0.70 Mesečna naročnina Lir 8.—, RM 3.—

Delavci morajo vedeti, da je njihova sedanja naloga delati z naporom vseh svojih sil, mnogo več, kakor se od njih zahteva v normalnem času. Izkoristiti morajo vsako sredstvo za delo in razviti največjo pobudo, da najdejo pot in način za obnovo dela tudi tam, kjer se stoji ali kjer se le počasi razvija. Neprestano je treba dvigati delovno produktivnost. Delavcem mora biti jasno, da se bo mogla višina njihovih plač obdržati le tedaj, če bodo mogli vsi dati mnogo čim najcenejših industrijskih proizvodov, da na ta način iz vasi spet dobijo čim več življenjskih potrebščin.

Pod predsednik centralne vlade EDVARD KARDELJ.

Vloga žene pri obnovi

Nekaj misli ob II. kongresu Slovenske protifašistične ženske zveze.

Ljubljana sprejema v teh dneh žene, matere in dekleta, ki prihajajo iz vseh krajev Slovenije na drugi kongres slovenskih protifašistk. Sprejema jih toplo in pristrčno, saj ve, da so to tiste tovarišice, ki so ves čas narodno osvobodilnega boja požrtvovalno pomagale našim dragim, ki so bili v partizanih, da so to tovarišice, ki so vsa leta pomagale graditi našo narodno oblast, da so mnoge od njih že bile izvoljene na vodilna mesta.

Med tem, ko je Ljubljani z vsem srcem in z vso dušo spremljala partizane, ki so se borili v gozdovih, ko je trepetala zanje, ko so ljubljanske žene pod najhujšim terorjem okupatorja vztrajale pri svojem težkem, strogo ilegalnem delu, so se njihove tovarišice širom Slovenije na osvobojenih in na neosvobojenih predelih neposredno udeleževale boja tako v vojski kot na političnem polju. Ko so možje in fantje odšli v Narodno osvobodilno vojsko, je vsa teža dela v zaledju padla na njihova ramena. In takrat so te žene pokazale, da znajo vredno nadomestiti možje tudi pri upravnem delu.

Velikanske so žrtve, ki jih je doprinesla žena v zadnjih štirih letih. Zato pa je danes žena dejansko enakopravna, je državljanka, ki ima pravico, toda ne samo pravico, ampak tudi dolžnost sodelovati in sodelovati v vseh vprašanjih, ki se tičejo države. Žena ima vstop v vse službe in na vse položaje, prav tako kot možki.

Danes si bodo segle v roke tovarišice, ki so delale v mestih in tiste, ki so delale izven njih. Pozdravile se bodo in si pogledale iz oči v oči. Saj so bile v mislih skupaj vsa ta leta, čeprav so jih delile žične pregraje. Vsaka na svoj način so delale in doprinesle žrtve za naš skupni končni cilj. Danes bodo položile račun o svojem dosedanjem delu in si začrtale smernice za novo delo, ki ga zahteva od njih današnji čas.

Slovenska žena se prav tako kot žene vseh jugoslovanskih narodov prav dobro zaveda, da boj še ni končan, čeprav je hitlerjevska Nemčija premagana. Boj se ne nadaljuje več na bojnih poljanah in s puško v roki. Danes se borimo proti ruševinam, ki jih je pustil sovražnik. Kakor ni žena zaostajala za tovariši, ki so bili odločilno bitko na življenje in smrt s fašističnimi osvabljenci, tako ne bo zaostajala danes, ko vodimo odločilno bitko na gospodarskem področju. Ni časa za počitek, čeprav bi bil potreben. Slovenska žena bo nepretrgoma nadaljevala z delom, ker se zaveda, da obnova naše porušene dežele zahteva od nje prav istega marljivega in požrtvovalnega dela kot ga je zahtevala narodno osvobodilna borba. Pomagala je priložiti svobodo svojem narodu, izbojevala je svoje pravice kot žena, toda te pridobitve mora čuvati in očuvati tako zase kot za svoje otroke. Zato se mora boriti z vsemi močmi, da bo na ruševinah čim prej vstal novo življenje.

Delavke v tovarnah, uradnice, učiteljice, profesorice, skratka žene vseh poklicev bodo povezane s tovariši v enotnih strokovnih organizacijah bile neizprosno boj na vseh poljih proizvodnje. Žene bodo dale iz svojih vrst kader junakinj dela — udarnice, žene bodo odpravile vsako razliko med ročnimi in umskimi delavkami in se v delu tesno povezale s tovariši. Na ta način bo ustvarjena močna nepremagljiva armada dela, ki bo kos vsem težavam in vsem nalogam, ki se postavljajo pred njo.

Ne smemo pozabljati, da imamo v naši državi kakor tudi izven nje sovražnike. Da še obstajajo sile, ki jim ni po volji, da si danes v Jugoslaviji

Naj živi II. kongres Slovenske protifašistične ženske zveze!

Edvard Kardelj, podpredsednik centralne vlade in ministar za konstituantno:

MOČ LJUDSKIH MNOŽIC

Odkrivati moramo lastne napake in na temelju poštene zasebne pobude pobijati vse škodljive pojave

Preteklo je že več kot pol leta od osvoboditve Beograda, to je prekratek rok, da bi mogli napraviti splošno oceno dela pri obnovi naše države, vendar dovolj dolg, da bi se lahko z našimi dosedanjimi izkušnjami, z dosedanjimi uspehi in napakami okristili kot z resnim naukom za nadaljnje delo. Samokritika je bila vedno eno izmed naših najvažnejših orožij. Gre za to, da naše napake hitro spoznamo in jih analiziramo, da se ne bi mogle več ponoviti. Po pregovoru: Kdor dela, dela tudi napake — bomo zato v tem članku govorili v prvi vrsti o napakah, o nedostatkih, ki so se pokazali kot posebno značilni v teku prvih mesecev po osvoboditvi. Ni dvoma, da smo v času kratkih osem mesecev dosegli znatne uspehe. Lahko rečemo, da naša država po tempu notranje konsolidacije in obnove niti malo ne zaostaja, ampak celo prednjači pred državami, ki so se osvobodile nemške okupacije. Posebno velja to, če upoštevamo položaj, ki smo ga našli v državi po treh in pol letih silnega partizanskega boja in splošne narodne vstaje.

Na eni strani je bilo treba premagati gospodarski kaos in ustvariti pogoje za načrtno gospodarsko obnovo. Na drugi strani pa smo našli na velikem delu ozemlja ostanke državnega aparata, ki je nekaj služil raznim protinacionalnim režimom, za časa vojne pa okupatorjem. Ta aparat ni niti po svojem posebnem sestavu in oblikah niti po vsebini več odgovarjal pogojem in značaju demokratične oblasti osnovnih ljudskih množic, oblasti, ki je nastajala in se razvijala v teku narodno osvobodilnega boja. Potrebno je bilo ta aparat porušiti in ga zamenjati z novimi oblikami, ki so nastale na osvobojenem ozemlju v času borbe, z oblikami, ki so izšle iz borbe, prešle skozi trdo preizkušnjo narodnega upora in se izkazale kot najugodnejše in najbolj ustrezajoče demokratičnim težnjam ljudskih množic. V tem se obnova naše države bistveno razlikuje od obnove drugih osvobojenih evropskih držav, ki so obdržale stari aparat in samo delno zamenjale ljudi v njem. Vsekakor prinaša ta specifično demokratična pot k notranji konsolidaciji nove tekoče in mnogo večje odgovornosti. Ljudem, ki gledajo s strani, se mogoče zdi ta

proces nekakšno povečanje kaosa, ki smo ga našli za okupatorjem. V resnici pa je to najboljša pot k takšni notranji konsolidaciji, ki ne pomeni vrnitve na staro, kar bi bilo negativna konsolidacija in pravi poraz demokracije v naši državi, temveč pomeni vzbujanje resnično ljudske demokracije, za katero so se ljudske množice Jugoslavije že leta borile.

Vendar so storjeni resni koraki za ustvaritev potrebnih pogojev za izboljšanje. Vemo, da brez stalnega povečevanja produktivnosti v naši državi ne bo izboljšanja gospodarskega stanja. Posrečilo se nam je v novih podjetjih, ki so obnovljena in so za-

čela z delom, dvigniti proizvodnost dela nad predvojno stopnjo. Ta uspeh je v prvi vrsti dosežen po zaslugi zavednosti naših delavcev in njihove pripravljenosti, da dajo vse od sebe. To pa istočasno pomeni, da je proizvodnost dela mogoče še dvigniti, če se maksimalno razvije inicijativa delavcev, če se stalno izboljšujejo pogoji dela in če se stalno izpopolnjuje organizacija dela.

Podoben je položaj na vasi. V večini primerov so kmetje izvršili nadčloveške napore, da obdelajo in posejejo polja, kljub pomanjkanju živine in orodja. V Bosni in Hercegovini so često orali ljudje, vpreženi v pluge. To je znamenje, da se kmečke množice zavedajo važnosti svojega dela za vso državo in so v veliki večini pripravljene, da zastavijo vse svoje sile za obnovo države. Obenem je treba ugotoviti, da so to v glavnem razumeli tudi organi naše narodne oblasti in narodno osvobodilnega gibanja, ki vztrajno delajo na tem, da se dosežejo čim večji uspehi.

Ni dvoma, da bo ta napor naših delavcev, kmetov in vsega delovnega ljudstva pokazal po kratkem času rezultate, ki bodo spremenili gospodarsko stanje v naši državi, da ga bo izboljšal in s tem tudi izboljšal socialni položaj naših delovnih množic. Če temu dodamo še materialno pomoč, ki jo bomo po sklenjenih pogodbah dobili iz inozemstva, lahko rečemo, da smo najtežje prebrodili in da je pred nami že določnejša perspektiva. Vendar imamo pred seboj še nekaj zelo težkih mesecev do žetve. Ker je relativno dosti posejaneja in ker bo naša industrija v tem času lahko dala že sorazmerno veliko, se že danes pred nas postavlja kot najvažnejša naloga, da v teku teh nekaj mesecev napravimo vse, da čim bolj rešimo vprašanje razdelitve blaga. Pravilna ureditve razdelitve blaga postaja sedaj aktualna. Očito je, da kakšno hitrostjo bo šlo blago med množice, in od tega, v koliko bo razdelitev pravilno izvršena, bo odvisen tempo oživljanja našega gospodarstva in tempo izboljšanja socialnega položaja naših ljudskih množic.

Popolna svobodna trgovina bi koristila le špekulantom

Nekateri mislijo, da bi bilo treba pustiti popolnoma neomejeno svobodno trgovino. Takšna popolnoma svobodna trgovina bi v resnici pomenila izročitev širokih ljudskih množic v roke špekulantov, črnoborizancev in vseh mogočih izkoriščevalcev. Poleg tega bi gospodarsko oslabilo ne le državno gospodarsko organizacijo, marveč tudi široke kmečke množice, ki se zavedajo, da se tako ne bi mogle rešiti iz krempuljev črnoborizantske špekulacije. Taka svobodna trgovina torej ne more biti pravilna pot k oživljenju našega gospodarstva.

Z druge strani nekateri mislijo, da je pravilna diametralno nasprotna orientacija, to je, da se popolnoma uniči vsaka svobodna trgovina in da se vsa razdelitev blaga izvrši samo preko zadržanih in državnih ustanov. Ti ljudje teoretično iskreno priznajo svobodno trgovsko inicijativo, v resnici pa jo rušijo na vsakem koraku.

Ako bi se realizirala ta filija, bi to brezdvomno utesnilo naše celotno gospodarstvo. Smešno bi bilo predpostavljati, da je mogoče samo z administrativnimi ukrepi spremeniti zakonite ekonomske, ki veljajo pri nas v našem sistemu.

Vendar, pa so še ljudje, ki zagovarjajo moč takih ukrepov. Oni pozabljajo, da niso samo špekulanti vzrok današnjih gospodarskih težkih in niti od daleč glavni vzrok. Sedanji pojav špekulativnosti je postranski pojav splošnega gospodarskega pomanjkanja. Proti njemu pa se je treba vedno trdovratno boriti, kajti s tem more država vsaj do neke mere preprečiti, da ne bodo široke delovne množice predmet izkoriščevanja od strani špekulantov vendar je poleg tega treba imeti pred očmi tri stvari:

Glavni vzroki sedanjega gospodarskega pomanjkanja so v oslabiljenju produktivnosti sil in v desorganizaciji trgovine in razdelitve v splošnem, kar je rezultat ruševin, ki nam jih je zapustil sovražnik. Z ozirom na to je treba sem prenesti težišče naših gospodarskih naporov, vse drugo pa je drugotnega pomena. Ako bi v takem položaju postavili težišče na borbo proti špekulaciji in na razne administrativne ukrepe, na kompliciranje birokratskih postopkov itd., bi bili podobni zdravniku, ki se bori proti simptomom bolezni, ne pa proti bolezni sami, proti njenim virom. Še enkrat ponovljamo, da vse to ne pomeni, da je treba oslabilo borbo proti špekulaciji in da ni treba uporabljati raznih administrativnih ukrepov, temveč je treba istočasno razumeti, da je to samo majhen del onega dela, ki ga je treba opraviti.

Ni treba vseh privatnih podjetnikov strpati v en koš s špekulanti. Takšno postopanje veže roke privatni inicijativi in prinaša neosnovan strah ter ovira gospodarsko življenje. Kolikor je treba biti z ene strani oster in neizprosno v borbi proti špekulantom, prav tako je na drugi strani treba dati vsu potrebno pomoč onim privatnim podjetnikom, trgovcem in industrijcem, ki so pripravljene, da zadovoljujejo svoje gospodarske interese v dopustnih mejah. Potrebno je privatnim podjetjem omo-

gostiti, da aktivno sodelujejo v gospodarski obnovi. S krepitvijo demokratične ljudske oblasti in ekonomske sile države, se more zadostno zagotoviti, da sovražnik ne bo mogel izkoristiti ekonomskih pozicij v svoje protinacionalne cilje. Mogli smo ugotoviti, da so posamezni naši aktivisti dobro razumeli svoje dolžnosti glede na namere, ki jih bo sovražnik nedvomno podvel. Zavzeti frontalno negativno stališče do vseh privatnih poljedelcev bi bilo škodljivo, kajti to bi pasiviziralo ogromen del naših gospodarskih sil. In prav to bi koristilo sovražniku. Z druge strani pa je to v nasprotju z današnjo socialno-ekonomsko strukturo v naši državi, v kateri zavzema privatno-kapitalistični sektor zelo velik del. Če bi torej ovrnili ta sektor pri njegovi aktivizaciji, bi privedli v nevarnost vso gospodarsko obnovo naše države. Videti je, da neki naši aktivisti dajejo premalo važnosti temu dejstvu, da se včasih zaletajo na način, ki resno škodi naši gospodarski obnovi.

Potem takem morajo biti prave naloge države nekeje v sredi med obema linijama, o katerih smo govorili.

Najnujnejši ukrepi bodo najprej izločili

Naravno je, da mora država v času, kakršen je danes, izdati tudi gotove ukrepe, da bi zagotovila pravilno razdelitev količine blaga, ki se nahaja v državi, in da bi istočasno preprečila špekulacijo, ki moti ljudstvo v njegovem delu pri obnovi.

Racioniranje in maksimiranje najvažnejših predmetov potrošnje, odkup enega dela poljedelskih produktov od države po maksimalnih cenah, državi načrt in kontrola v razdelitvi industrijskih predmetov itd., vse to so ukrepi, ki jih mora država podvzeti, da bi mogla uspešno posredovati proizvode na trgu v korist osnovnih ljudskih množic. Z druge strani je treba najti čim prej in čim bolj ugodne oblike, ki bodo izven teh omejitvev omogočile delovnim množicam najugodnejši minimum za njihovo preživljanje. Pri tem je važno, da bo na eni strani zavarovan minimum za življenje naših delovnih množic in da bo istočasno dana čim večja možnost za razvoj privatne inicijative v trgovini in drugih sektorjih gospodarskega življenja, kar bo brezdvomno dovedlo do hitrega tempa v obnovi države. Razume se, da to samo po sebi še ne bi bilo dovolj. Treba je k temu dodati še dva nesporna ukrepa. Prvi je potrebno, da čim prej in v celoti pridemo od rekvizicije k odkupu, kajti samo na ta način bomo prinesli potrebno stabilnost v gospodarstvu. Rekvizicija ukraja inicijativnost in produktivnost dela. Tisti, ki dela, mora vnaprej vedeti, kaj mu bo delo prineslo, kakor tudi to, da bo tem več imel, čim več bo delal. Drugi je potrebno, da se čim prej osnuje davčni sistem, ki bo skupaj z ostalimi državnimi dohodki omogočil državi izvršitev njenih obvez pri odkupu blaga, njenih obvez do delavcev, uradnikov in pri investicijah na področju obnove države.

Neizčrpna ustvarjalna sila množic bo premagala vse ovire

Ono, kar je najvažnejše v tem procesu, je široko udeleževanje ljudskih množic pri obnovi države in pri izgradnji državnega aparata, široko sodelovanje ljudskih množic pri oblasti. Vse oblike tega procesa, vsa organizacija tega aparata mora biti takšna, da omogoči čim bolj množično sodelovanje osnovnih narodnih slojev. Razume se, da se odkriti sovražniki ljudstva in omahljivi baš tega najbolj bojijo. Oni pravijo, da je to podobno anarhiji. Oni niso nikdar verjeli v zavestno ustvarjalno silo ljudskih množic, za nje je bila »masa« vedno samo »temna«, »slepa« in »nestanovitna«, željna samo kruha in iger. Ena od glavnih značilnosti starega državnega aparata je bila baš v tem, da je ogromni uradniško-politijski aparat dušil vsako inicijativo od spodaj in se trudil, da ljudske množice ostanejo v temi in slepe.

Narodno osvobodilno gibanje pa se je že od vsega početka izgrajevalo v globoki veri v neizčrpno ustvarjalno silo ljudskih množic. Ta vera je vzgajala in navdajala vodstvo osvobodilnega gibanja in prav zato je bilo prepričevanje vedno osnovna metoda narodno osvobodilnega gibanja pri »obilicijah« širokih ljudskih množic. Razvijanje inicijative množic od spodaj je bilo po nenejni vodilnih sil narodno osvobodilne borbe poglaviti pogoj zmage. Ponovno se je izkazalo, da je bila ta vera upravičena.

Resnično ljudsko demokratično vodstvo, čvrsta organizacija — to so bili činitelji, ki so v prvi vrsti omogočili, da je prišla do izraza ne samo volja osnovnih ljudskih

Zavednost naših delavcev je mnogo doprinesla

Predvsem je treba ugotoviti, da glede izboljšanja življenja delovnih množic še ni mnogo doseženega. Našim delavcem in uradnikom se ni zagotovljen vsakdanji kruh. Naši kmetje še ne dobivajo najugodnejših industrijskih predmetov, ki so potrebni za obdelavo polja, da o drugih ne govorim. Cele naše pokrajine še stradajo. Splošno gospodarsko pomanjkanje je še vedno poglavito vprašanje v življenju naših ljudskih množic in države kot take. Naše gospodarsko življenje je še vedno ovirano.

Potemtakem je jasno, da je bila izbrana pot pravilna. Ni šlo samo za »normalizacijo« in opustitev starega aparata, ampak za izmenjavo tega državnega aparata, tako v sestavi kakor v organizacijskih oblikah, in to v takem smislu, da bi mogle biti resnično demokratične in odločne ustvarjalne dejavnosti ljudskih množic.

Kaj je — v grobih potezah — storjenega v tem pogledu in katere so glavne naloge za najbližjo bodočnost?

Zavednost naših delavcev je mnogo doprinesla

Predvsem je treba ugotoviti, da glede izboljšanja življenja delovnih množic še ni mnogo doseženega. Našim delavcem in uradnikom se ni zagotovljen vsakdanji kruh. Naši kmetje še ne dobivajo najugodnejših industrijskih predmetov, ki so potrebni za obdelavo polja, da o drugih ne govorim. Cele naše pokrajine še stradajo. Splošno gospodarsko pomanjkanje je še vedno poglavito vprašanje v življenju naših ljudskih množic in države kot take. Naše gospodarsko življenje je še vedno ovirano.

vlada ljudstvo, kajti zavedajo se, da je minul čas, ko so lahko v brezdelju raskošno živeli na račun ljudskih žuljev in ljudskega znoja. Te sile delujejo in bodo še delovale. Na vsakem koraku bodo poskušale ovirati in onemogočiti naše delo. Taki tipi se bodo vrivali v naše tovarne, urade, šole in druge ustanove. Kazali se bodo kot vdani pristaši Osvobodilne fronte in pošteni državljani nove Jugoslavije. Na vse načine si bodo poskušali pridobiti naše zaupanje. Obenem pa bodo na najpretkanejši način vršili sabotaže, širili lažno, v krvavem boju ustvarjeni Jugoslaviji škodljivo propagando, blatili bodo ugled naše ljudske oblasti. Naloga žena je, da pomagajo razkrinkavati vse tiste, ki hočejo škodovati našim pridobitvam.

Naša žena bo v tej novi fazi borbe doprinesla prav tako časten delež kot

ga je prinesla v štiriletnem osvobodilnem boju.

Zaščita mladine — jamstvo prihodnosti

Ena največjih nalog socialne politike nove Jugoslavije — Naloge, načrti in ukrepi za zaščito mater, otrok in mladine

Socialna politika države je v bistvu najvišja, najpomembnejša državna politika; merilo za naprednost sleherne države in za zrelost njenih voditeljev je njena socialna politika. Nova Jugoslavija je nedvomno po svoji socialni politiki — ki je dobila svoje trdne osnove že v dobi osvobodilnega boja — ena najnaprednejših držav. O načelih, nalogah ter ukrepih nove države za socialno zaščito delavstva smo že poročali. Ob tej priliki navajamo podatke za referata načelnika ministrstva za socialno politiko narodne vlade Slovenije dr. R. Kyoskega o zaščiti mater, otrok in mladine. Prav ta stroka socialne politike je bila v prejšnji Jugoslaviji najslabše obdelana, čeprav so govorili zelo mnogo ob vsaki priliki o mladini kot prihodnosti naroda; obtoževali so jih številke o nezaslišani umrljivosti otrok, tako da je bil pri nas naravni prirastek prebivalstva sorazmerno nizek kljub visokemu številu rojstev. Zda si pa oglejmo, kako gledajo na ta vprašanja socialni delavci nove države!

Sovražnik je uničil skoro pol milijona naše mladine

Države, ki prednjačijo z visokim številom mladine državam s pretežno starejšim prebivalstvom, s mnogo srečnejše: njihova življenjska sila je večja — pred njimi je prihodnost. Toda odgovornost države do mladine je še tem večja, če ima večino mlajšje prebivalstvo: mladina mora uživati takšno socialno zaščito, da ne bo izmirala ter da se ne bo ta dragocena glavica naroda izgubljala. Kako pomembne naloge so čakale socialno politiko na področju socialne zaščite mladine v prejšnji Jugoslaviji, sprevidimo že iz tega: leta 1927 je znašalo število otrok in mladine v Jugoslaviji nad 6.500.000. — V sedanji vojni je naša mladina silno trpela. Nujno potrebna je bila učinkovita takojšnja pomoč, česar so se od vsega početka na poverjeništvu socialne politike Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije živo zavedali. Poverjeništvu je poslalo že v začetku svojega delovanja navodila federalnim ednicam za najpotrebnejše ukrepe v zaščito vojnih sirot, nepreskrbljenih begunskih otrok in sploh ogrožene mladine. Nadalje je ministrstvo socialne politike pregledalo delo obstoječih socialnih ustanov za otroke, zlasti begunskih otroških domov. Ministrstvo je tudi začelo proučevati življenjske razmere otrok ter ugotavljati vsaj približno število povsem nepreskrbljenih in v socialnem pogledu zelo ogrožene dece. Ti podatki pokažejo strašno sliko; ugotovljeno je, da je sovražnik uničil skoraj pol milijona otrok in mladine. Razen tega so se še silno poslabšale razmere zaradi strahot okupacije, ko je bilo uničenih mnogo naših večjih in zlasti manjših krajev. Na pogoriščih, v požganih vaseh, je ostalo stotisoče otrok brez staršev, brez strehe, golih in bosih, sestradanih. Samo v Srbiji in Vojvodini je 311.180 ogroženih otrok ter mladine, in sicer 135.000 vojnih sirot, 90.000 otrok vojnih ujetnikov in 86.180 begunskih otrok ter mladine. V vsej državi je ogroženih otrok ter mladine, potrebnih pomoči v hrani, obleki in obutvi — nad 1.200.000. O tem je bil obveščen mednarodni Rdeči križ, pa tudi druge mednarodne ustanove za zaščito mladine so bile zaprosene, da takoj pomagajo.

Kaj je ukrenilo ministrstvo

Poverjeništvu socialne politike je že lani decembra odredilo načrtno in strokovno ureditev skupinskih otroških naselij za 10.000 ogroženih otrok iz vseh federalnih edinic. Predvsem je bilo treba misliti na otroke padlih borcev narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov, dalje na otroke invalidov, žrtev fašističnega nasilja, ujetnikov itd. Ustanovljena je bila tudi osrednja uprava otroških domov in naselij v Banatu. Ta uprava je s sodelovanjem oblasti ustanovila 24 otroških domov in eno otroško naselje. V domove je bilo sprejetih 1817 otrok, deljeno po starosti gojencev, tako da se domovi delijo na: za otroke v predoški dobi; za otroke, šolarje ljudskih šol; za mladino srednjih šol in za vaje. Preskrba domov je bila prepuščena krajevnim narodno osvobodilnim oblastem, poverjeništvu socialne politike je pa dalo osrednji upravi mesečni kredit po 19 milijonov din. — V Bački so v 16 domovih in pri kmeth preskrbeli nad 4000 otrok, ki so prihajali s Hrvaškega. V teh domovih je bilo prostora še za okrog 1000 otrok.

Domovi za slepe v Zemunu

Da bi bila zaščita slepih otrok čim popolnejša ter da bi jih šolali in uspo-

sabljali za delo čim bolj smotno, so bili preosnovani domovi slepih v Zemunu. Te domove urejujejo tako, da bodo v njih: dom za oskrbo in zavod za šolanje slepih otrok; dom slepih borcev (invalidov) iz narodne osvobodilne borbe; obrtne delavnice za gospodarsko usposabljanje gojencev domov; strojepisna šola za slepe gojence, invalide iz narodno osvobodilne vojske; tiskarna za tiskanje knjig za slepce; knjižnica za slepce. — V Zemunu je bil tudi ustanovljen dom za otroke, obolele za trahomom. Dovoljen je bil kredit po 2 milijona din na mesec.

Zaščita otrok brez nadzorstva

Otok brez nadzorstva je bilo v mestih že pred vojno mnogo, med vojno se je pa njih število zelo povečalo, kar je razumljivo, saj je bilo uničenih nešteto družin. Ministrstvo je ukrenilo, da bodo ustanovljeni primerni domovi za mladino brez nadzorstva; v teh zavodih bodo gojenci primerno preskrbljeni in — kar je najpomembnejše — vzgojeni, da bodo postali koristni člani družbe. Ministrstvo je dalo naj-

prej navodila federalni Srbiji, kjer je bil ustanovljen odbor z nalogo, da ukrene takoj vse potrebno za zaščito mladine brez nadzorstva.

Strokovno delo

Razen praktičnega dela je ministrstvo tudi korenito proučevalo svoje naloge na področju otroške ter mladinske zaščite. Določena so bila načela za zaščito družine, mater, dojenčkov, otrok in mladine do 18. leta starosti in zaščite pohabljenih otrok. Dalje je ministrstvo predpisovalo strokovna, organizatorna navodila za ureditev ustanov za otroke; skrbelo je za koordinacijo dela ter dajalo strokovno programsko navodila za delo federalnih edinic in delo njihovih ustanov za mladinsko zaščito itd. — Ustanovljen je bil tudi Svet za zaščito mater, otrok in mladine; člani sveta so: strokovni organi ministrstva za socialno politiko, ministrstvo za zdravstvo in prosveto, zastopniki zdravstva Jugoslovanske armade, odposlanci Rdečega križa, zastopniki Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev in drugih organizacij. V širšem svetu so še

vklučeni strokovni zastopniki poverjeništev za socialno politiko in zdravstvo in za prosveto federalnih edinic.

Naloga Sveta za zaščito mater, otrok in mladine

Naloga Sveta za zaščito mater, otrok in mladine je, da prouči in predlaga potrebne ukrepe za zaščito mater, otrok in mladine; da izdeluje navodila za sodelovanje strokovnih organov pristojnih ministrstev, znanstvenih ustanov in Rdečega križa glede zaščitnega dela; da polaga programsko organizacijske osnove za zaščitno delo. Sestavljena je bila posebna komisija strokovnjakov za izdelavo načrta okvirnih pravilnikov, organizacijskih predpisov in strokovnih navodil za pravilno poslovanje ustanov in zavodov za zaščito mater, otrok in mladine. Komisija tudi izdeluje navodila za vzgojno kulturno delo ter za vzgojo otrok v državnih socialnih ustanovah. Ustanovljena je bila tudi sekcija, ki proučuje vprašanje zaščite in vzgoje otrok brez nadzorstva. — Ministrstvo je pa še izdelalo: program in pravilnik o ustanavljanju, organizaciji in poslovanju skupinskih otroških domov in osredotočenih otroških naselij v Vojvodini; pravilnik o organizaciji in poslovanju domov slepih. V izdelavi so pravilniki za navodila o ustanavljanju in poslovanju otroških zavetišč in pravilnik za navodila za ustanavljanje zavodov za vzgojo otrok brez nadzorstva.

V taboriščnem peklu

Kako so se naši interniranci organizirali v taborišču Allachu in si v skupnosti kljub neznošnim razmeram ohranili življenje

Pred nami je poročilo jugoslovanskih političnih internirancev iz taborišča, ki je bilo v Allachu kot podružnica zloglasnega Dachau-a; to je eden najzanimivejših dokumentov našega časa, dokument, ki priča, da je človek nepremagljiv celo v samem peklu, če je njegova vera v zmago pravice dovolj živa in če je trdno povezan v organizirani skupnosti.

PODRUŽNICA PEKLA — HUJSA OD PEKLA.

Predvsem moramo vedeti, da taborišče Allach ni bilo navadna podružnica pekla Dachau-a; tja so pošiljali čvrste internirance z določenim namenom, da jih počasi ubijejo z najtežjim 12 urnim delom na dan, s stradanjem in mučenjem. Podružnica pekla je bila hujša od pekla samega. In v tem peklu so trpeli tudi mnogi naši ljudje skupno s pripadniki drugih narodov. Jugoslovanci je bilo v Allachu okrog 800, a med njimi je bilo največ Slovencev. Upravičeno smo lahko ponosni na te naše ljudi, prave tihe junake; zaslužijo najmanj vsaj takšno priznanje kakor naši bojevniki, ki so se bojevali na bojišču. V Allachu je nasilnik pošiljal naše ljudi, ki jih je ujet v boju kot bojevnike z orožjem v roki ali pri političnem delovanju. Toda s tem, da so bili odrezani od svojih tovarišev bojevnikov za svobodo v domovini ter obsojeni v počasno umiranje, vendar niso bile pretrgane duhovne zveze med njimi in svobodnimi tovariši; ostali so zavedni in ostali so bojevniki; delovali so še v peklu po načelih ter v duhu OF — v peklu, kjer je bilo prepovedano pod smrtno kaznijo vsako zbiranje celo v družabne namene.

DELO OD MOŽA DO MOŽA.

Ostali so bojevniki in tiho delovali nadalje od moža do moža. Pobudniki so se lotili dela prav tako razumno in spretno kakor pogumno; tako so se tovariši našli in spoznali pri tistem, konspirativnem delu, se organizacijsko povežali ter ustanovili Osvobodilni odbor. Ta odbor je imel točno določen in obširen program, ki so ga organizatorji tudi povsem uresničili. Predvsem so organizirali podpiranje vseh najslabših — socialno akcijo. V vseh stanovanjskih barakah, kjer so bili Jugoslovanci, so si izbrali politične in vojaške zapužnike. Prirejali in vodili so politične debate v najhujših razmerah, da so vzdrževali politično moralo tovarišev tudi v najstrašnejših trenutkih. Poiskati je pa bilo treba tudi zveze z interniranci drugih narodnosti.

LACNI SO POMAGALI SE BOLJ LACNIM.

Taboriščno vodstvo SS ni našlo razloga, da bi prepovedalo socialno akcijo internirancev, zato jo je OF uporabila za dva namena — razen za podpiranje najpotrebnejših, telesno najbolj izrpanih tudi za politično ter vojaško organizatorno delo. Naloge socialne akcije so bile zelo težavne sprito velikih potreb in nešteti ovir. Skrbelo se, da bi bili bolehnih in slabotnih tovariš preskrbljeni s perilom, obleko in obutvijo zlasti pozimi. Največje težave so bile pri podpiranju najpotrebnejših tovarišev v živili, saj so vsi stradali več ali manj in kar je kdo prispeval za drugega, si je v pravem pomenu besede odtrgal od ust. Tovariši so prispevali za socialno akcijo prostovoljno kruh in drugo hrano, kar so pač dobivali v taborišču, in delili so s tovariši živila, ki so jih prejemale od doma. Odbor je zastopal odločno stališče, da je slehernega člana organizacije dolžnost deliti zlasti od doma poslana živila s tovariši. Uspeh te socialne akcije ni bil le, da so ž njo v resnici mnogim rešili življenje, temveč da so se njeni sodelavci moralno krepiili ter plemenitili v pravem tovariškem, človečanskem duhu.

KAKO SO SE ORGANIZIRALI.

Taboriščna organizacija je bila na višku, kar je v čast organizatorjem. Po barakah so ustanovili krožke, ki so miselno in politično dvigali internirance. Razen tega so vodili debate o domačih in svetovnih vprašanjih in njihova naloga je bila, da so pravilno pojasnjevali časopisne, politične in vojaške novice. Podobno so bili organizirani tudi pripadniki drugih narodov, predvsem Rusi, Francozi in Belgijci. Potrebne so bile zveze med organiziranimi skup-

nami internirancev drugih narodnosti in v ta namen je bil ustanovljen (seveda ilegalno) mednarodni politični odbor.

VOJASKA ORGANIZACIJA INTERNIRANCEV.

Ko se je naglo bližal razkroj hitlerjevskih Nemčije, je bilo potrebno ukreniti vse za zaščito življenja internirancev. Pred koncem vojne je bilo v Allachu 850 Jugoslovancev. Organizacija jih je vojaško organizirala tako, da so bili sestavljeni 4 bataljoni. Vsak bataljon je štel 3 čete. Stabi bataljonov so bili zbrani iz vrst bivših partizanov ter izpopolnjeni z drugimi politično zreliimi tovariši. Tudi Rusi so se organizirali tako vojaško, imeli so pa na čelu preizkušene častnike Rdeče armade. Med našimi in Rusi je prišlo do soglasnega sklepa, da se v primeru pristilne preselitve, ko bi se približalo bojišče, uprejo. Posredno se jim je dobilo zvezo z nekaterimi nemškimi vojniki, da bi v primeru upora dobili orožje.

POGIN ALI REŠITEV?

Interniranci so preživeli strašne ure tik pred koncem vojne. Taboriščno vodstvo je dobilo nalog, naj jih preseli, in sicer bi naj interniranci šli peš na 7 dni dolgo pot na Tirolsko. Pričakovati so morali najhujšega: da bodo SS-ovci poklali politične internirance. Da bi jim to preprečili, je bil med našimi in Rusi sklenjen sporazum za izpaj iz taborišča v primeru nevarnosti. Ruska brigada je bila v ta namen določena kot prva bojna četa, ki naj bi utrla drugim internirancem pot iz taborišča, medtem ko je bila jugoslovanska brigada določena za rezervno. Kako zelo potrebni so bili ti ukrepi za obrambo internirancev, se je izkazalo pozneje, ko so zvedeli za Himmlerjevo odredbo, izdano 14. aprila t. l.; po tej odredbi je bila določena za krvnika internirancev v taboriščih Dachau-Allach SS-divizija Wilking. Noben politični interniranci bi ne smeli priti živ v roke zaveznikom — tako je ukazal Himmler.

TABORIŠČE SREDI BOJIŠČA.

Tri dni pred prihodom zavezniške vojske v Allach, 27. aprila, je bilo odposlano nekaj Nemcev in Rusov iz Dachau-a in Allacha na Tirolsko. Odšli so tudi vsi stražarji SS-ovci s poveljnikom vred iz taborišča v Allachu. Tako so bili interniranci prepuščeni sami sebi, kajti zavezniška vojska je prišla šele 30. aprila. Med tem medvladjem je naša taboriška vojaška organizacija vzdrževala red. Postavili so straže. V taboriščnih stolpih so bile potrebne straže za primer napada edinic SS, ki so se mušile v okolici in se pripravljale na odpor. V neposredni bližini taborišča so postavili celo topove in odgovarjali na zavezniško streljanje — s stanskim namenom, da bi taborišče prišlo pod točo granat. V resnici je bilo taborišče sredi bojišča ter 24 ur med križnim topovskim ognjem. Granate so padale tudi v taborišče, tako da so bili ubiti 4 moški, hudo ranjenih je pa bilo 14 žensk in dve sta pozneje zaradi ran umrli. Če bi v tistih usodnih urah ne bilo naše disciplinirane organizacije, bi prišlo do nerada ter zmede in težko je reči, ali bi sploh kdo ostal živ.

NA POT DOMOV POD ORGANIZACIJSKIM VODSTVOM.

Američani so vkorakali v taborišče opoldne 30. aprila. Istega dne se je sestel mednarodni odbor in razpravljalo o vseh potrebnih ukrepih z ameriškim poročnikom, ki je prevzel poveljstvo taborišča. Po njegovi želji je mednarodni odbor prevzel vse posle taboriščne uprave. Jugoslovanska skupina je imela v mednarodnem odboru dva zastopnika. Jugoslovanci so organizirali 1. maja interno proslavo 1. maja in poslali maršalu Titu pozdravno brzojavko. Mednarodni odbor je priredil 6. maja mednarodni miting. Istega dne zvečer je jugoslovanski zastopstvo položilo venec na kraj, kjer je bilo obešenih zaradi sabotaže v nemški vojni proizvodnji sedem ruskih tovarišev. Šli so v smrt z vzdikom: »Pozdravite tovariša Stalina!« — Poveljnik taborišča je na seji izjavil, da bodo najprej poslani domov pripadniki zapadnih narodnosti, a ni vedel povedati, kdaj. Zdravstvene razmere v taborišču so bile nevdružne in interniranci so nestrpno čakali vrtno

MEDNARODNI PREGLED

Uprava zasedene Nemčije

Nemški tretji Reich je prenehal obstajati 5. t. m. ob 14. uri po določilu listine, ki so jo v Berlinu podpisali maršal Montgomery, general Eisenhower, maršal Žukov in general De Tassigny v imenu Anglije, Združenih držav Severne Amerike, Sovjetske zveze in Francije. Nemčija se razdeli na štiri okupacijska področja ter dobi meje, ki so bile 31. decembra 1937. Nemčija izgubi tako Avstrijo in Sudete. Vse njene oborožene sile se razorožijo in pridejo v vojno ujetništvo, zavezniki pa prevzamejo tudi vse ladje, letala, utrube in vojno opremo. Poleg tega prevzamejo tudi vse načrte, iznajdbe, mnska polja in tudi vse zapiske, dočim pridejo vsa prometna sredstva pod zavezniško nadzorstvo. Pod tem nadzorstvom bo tudi obratovanje tovarn. Reuterjev vojaški dopisnik je naglasil, da se kaj takega še ni zgodilo v nobeni večji vojni zadnjih 250 let.

Britanska vojska bo zasedla nemški severno-zahodni del, Sovjetska vzhodni, Združene države južno-zahodni, Francija pa zahodni. Podrobnosti te razmejitve še niso znane. Vrhovno oblast bodo izvajali angleški, ameriški, sovjetski in francoski vrhovni poveljniki vsak na svojem mestu po navodilih svoje vlade, skupno pa le, v kolikor gre za Nemčijo kot celoto. Vsi štirje poveljniki bodo predstavljali vrhovni svet. Berlin pride pod upravo nadzorstvenega sveta. Sedež zavezniške nadzorne komisije bo najbrže v Berlinu ali v njegovi bližnji okolici.

Začetek volilne borbe v Angliji

V svojem govoru po radju je Churchill ostro napadel laburistično politiko, ki jo je označil kot »sovražno britanskemu pojmovanju svobode«, ter obžaloval izstop nekaterih strank iz koalicijske vlade. Socialistom in liberalcem je očital, da jim je več za stranko ko za domovino. Svojo novo vlado je označeval kot narodno vlado.

S tem govorom se je začela angleška volilna borba. Churchill je odgovarjal voditelju laburistične stranke Attlee, ki je naglasil, da bo njegova stranka, če pride na vlado, prinesla v svetovno gospodarsko sodelovanje navdušenje in mnogo novih pobud, zlasti pa bo skušala dvigniti življenjski standard manj razvitih narodov. Samo v luči svetovnih problemov se da gledati na domačo politiko, kajti blagostanje britanskega naroda je odvisno od blagostanja drugih narodov. Javne in splošne koristi morajo biti na prvem mestu v vojni in v mirni dobi in načrti delavske stranke se zdijo nemogoči samo onim, ki so vezani na svoje zasebne koristi.

Spodnja zbornica bo razpuščena proti koncu prihodnjega tedna, ko se konča doba desetletnega parlamenta. Pričakuje se, da bo samo nekaj članov prisostvovalo zadnji seji, ker jih je mnogo že odpovalo zaradi volilne agitacije v volilna okrajja.

Argentina daje zatočišče nacistom

V Buenos Airesu so pred kratkim prišli trije prosluli Hitlerjevi pomočniki. To so: pomočnik voditelja tako zvane delovne fronte Leya, ki je ujet, Schröder, Himmlerjev sodelavec Schreckenbach, ki se je kot vodja gestapa udeleževal v Franciji in Španiji, ter Winkler, ki je bil tudi najbližji Himmlerjev sodelavec. Vsi trije so stopili v Argentini v stike z grofom Karlom Luxemburg-ki je voditelj nemškega vojnega središča v Argentini. Več nacističnih pravkov se je naselilo tudi v drugih krajih Argentine in samo v provinci Moines jih je baje našlo zavejte 26. Ta provinca je postala, kakor naglašajo poročila iz Moskve, pravo središče nacističnega naseljevanja.

Ameriški odpor proti reakciji v Španiji

V New Yorku deluje »Ameriški odbor za svobodo v Španiji«, ki ima med svojim članstvom ugledne znanstvenike in voditelje raznih strokovnih zvez. Ta odbor je zdaj sprožil gibanje, da se iz fašistične Španije ne kupuje več nobenega blaga. Predsednik odbora, protestantovski škof Hartman iz Bostona, je izjavil, da bo morda prišlo do tega, da bo predložena prekinitev diplomatskih odnosov s sedanjo špansko vlado, tajnik odbora pa je poudaril, da trgovinske zveze Združenih držav Severne Amerike v veliki meri podpirajo Francovo režim v Španiji. Združene države so same nakupile za čez 30 milijonov dolarjev alkoholnih pijač v Španiji in bi sedanji španski režim hudo občutil prekinitev takih trgovinskih zvez. Bojkot španskega blaga je potreben zaradi tega, ker se v Španiji že čuti delovanje nemških industrijcev, ki so bili tam že prej ali pa so tja prebežali takoj po nemškem pomolu. Če bo ameriška zunanja trgovina pospeševala špansko gospodarstvo, bi se na ta način lahko položil temelj za tretjo svetovno vojno.

Uvajanje demokracije v Italiji

V svojem komentarju o sporazumu med strankami centralnega odbora narodne osvoboditve Italije piše list »Unitas«, da ni zadovoljen s sporazumom in se bo položaj brez dvoma spremenil takoj z uvedbo resničnega demokratskega reda. Odbor narodne osvoboditve mora v duhu prave demokracije združiti razne organizacije, ker je le v tem najuspešnejša pomoč za obnovo dežele.

Angleški liberalni list »Manchester Guardian« piše: Čas je, da začnemo ravnati z Italijo malo bolj odkrito. Pogoj premirja naj bi bil čim prej objavljen. Ko Madžari, Bolgari in Finci že vedo, pri čem so, bi bilo upravičeno, da tudi Italijane ne pustimo v negotovosti. Objavo o pogojih premirja naj bi spremljala zavezniška izjava, ki bi italijanskemu ljudstvu jasno povedala, kako dolgo bo še italijansko ozemlje zasedeno in kdaj bo nehala delovati zavezniška nadzorna komisija. Tudi, če bi se ta stvar morala odložiti za nekaj mesecev, bi bilo treba to odkrito razložiti italijanskemu ljudstvu, ki je dokazalo že dosti smisla in vneje za uvedbo demokracije v deželi. Na vsak način je odkritost potrebna tudi zaradi tega, da ne bi razne domneve in tudi sumničasta zastrupljala italijanskega javnega mnenja.

Berite in širite »DELAVSKA ENOTNOST«!

Obvestila:

Delavcem in nameščencem!

Vsako nedeljo od 9 do 9.30 popoldne bo Radio Svoboda Ljubljana oddajal »Delavsko — nameščensko uro«. V tej oddaji bodo Vaši predstavniki obravnavali vsa za delavstvo in nameščentvo važna vprašanja in dajali navodila in pojasnila o delu na organiziranju v Enotnih strokovnih zvezah. Poslušajte te oddaje in opozarjajte na nje tudi svoje tovariše.

Odbori podružnic in pripravljajmo odbori za ustanovitev podružnic enotnih strokovnih zvez naj postkribojo, da bodo te oddaje mogli poslušati tudi vsi tisti delavci in nameščenci, ki nimajo lastnega prejemnega radio-aparata. V ta namen naj postavijo primeren radio-prejemnik z ojačevalcem v prostoru svoje organizacije in povabijo k poslušanju vse, ki se zanimajo za naša strokovna vprašanja.

Zadovna naprava naj bo trajna, tako da bodo delavci in nameščenci mogli tudi ob drugih prilikah poslušati vse važnejše oddaje naših ljudskih radio-oddajnih postaj. Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev glavni odbor za Slovenijo

★

Opozorjeni smo, da se nekateri delavci in nameščenci obračajo neposredno na razne ljudske oblasti ter celo na posamezna federalna in zvezna ministrstva, z raznimi prošnjami, predlogi, pritožbami in siceršnjimi vlogami v zadevah, ki se nanašajo na strokovna vprašanja, socialno zaščito, vodstvo podjetij itd.

To je povsem nepravilno, ker izgubljajo s tem naše Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev možnost, da razne predloge dovedejo v medsebojni sklad. S takim postopanjem se našim ljudskim oblastvom večkrat brez vsake potrebe otežuje poslovanje, strokovnim zvezam pa jemlje možnost, da na pristojnih mestih prodejo umestni predlogi in iniciative in s tem koristijo skupnosti in samemu delavskemu razredu.

Zato pozivamo vse delavce in nameščence, da vse prošnje, predloge, pritožbe in druge vloge, namenjen oblastvom, vlagajo l pri podružnicah Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev, ki bodo te vloge dostavljale oblastvom. Vloge, namenjene višjim instancam, zlasti federalnim in zveznim ministrstvom, bodo podružnice dostavljale podpisanimu Glavnemu odboru Enotnih strokovnih zvez za Slovenijo v Ljubljani, ki bo poskrbel zato, da pridejo na pristojno mesto in da se po možnosti ugodno rešijo.

Vsako drugačno postopanje je v škodo skupnosti in delavstva.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev Glavni odbor za Slovenijo

Temelj nove organizacije prosvetnih delavcev

Dalej se više samo besede, odslej jih bodo tudi na prosvetnem in kulturnem področju zamenjala dejanja

▼ nedeljo dopoldne je bil v Ljubljani prvi sestanek po osvoboditvi, na katerem je Inicijativni odbor za ustanovitev strokovne zveze prosvetnih delavcev začrtal nove smernice za delo na tem področju. Velika dvorana na Taboru je bila do zadnjega kotička zasedena. Prosvetni delavci so polnoštevilno prihitali na to svoje pomembno zborovanje. Navzoči so bili nameščenci različnih zavodov, osnovnih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol, prosvetnega ministrstva, slovenskega vseučilišča, slovenske Akademije znanosti in umetnosti, Znanstvenega zavoda, vseučiliške knjižnice, Glasbene akademije in glasbenih šol, muzeja in drugih znanstvenih zavodov, dalje gledališča, kina, radija. Zveze lutkarjev in še mnogi drugi. Na zborovanju so bili zlasti številno zastopani pripadniki vseh umetnostnih panog, oblikovalci in upodabljalci, književniki, arhitekti, novinarji, publicisti in drugi. Vojaško oblast je zastopal komandant tov. podpolkovnik Jože Borštnar v spremstvu pomočnika tov. majorja V. Valentinčiča.

Mogočno zborovanje je v imenu aktivistov prosvetnih delavcev otvoril predsednik Inicijativnega odbora tov. Matko Ljubič, ki je s kratkimi in jedrnatimi besedami poudaril, da pomeni ta sestanek mejnik v zgodovini naših stanovskih organizacij. Znano je, kako so nas v preteklosti razdvajali in hujskali, kako so hujskali stan proti stanu. Na tem sestanku prosvetnih delavcev, je poudaril tov. Ljubič, pa so navzočni vrhovi slovenskih umetnikov, znanstvenikov in književnikov poleg profesorjev in učiteljev najrazličnejših šol ter preprostih pomožnih delavcev posameznih prosvetnih ustanov. Narodna vlada Slovenije je na sestanek poslala šefa kabineta ministra prosvete, tov. Jožeta Jurančiča, ki mu velja posebno pozdravi. Prosvetni delavci sporočajo po njem prosvetnemu ministru in Narodni vladi Slovenije, da hočejo zastaviti vse sile za čim

Jože Jurančič:

Prosvetni delavci v bodočnosti

Štiriletna osvobodilna borba je temeljito spremenila obraz našega slovenskega naroda. Iz naroda hlapcev smo postali narod borcev in junakov. Osvobodilna borba je združila naš narod, ki je bil poprej razcepjen po raznih reakcijskih političnih organizacijah. Borba je združila vse kmete, delavce in razumnost v Osvobodilno fronto, ki je edina bila v stanju, da se je uprla nemškemu in italijanskemu fašizmu v dobi, ko je fašizem bil na višku svoje moči.

Jugoslovanska in slovenska reakcija sta si bili edini v tem, da sta gospodarsko in socialno izžemali narode v Jugoslaviji. Ali ni imelo vse to stanje tudi vpliva na prosvetnega delavca ter na njegovo delo in udejstvovanje? Zato ni nič čudnega, da je bil tudi prosvetni delavec žrtev svoje vzgoje, zaradi česar je živel mnogokrat v nesoglasju s širokimi ljudskimi množicami. Premnogokrat je bil slovenski učitelj in profesor razdvojen v svoji duši, ko s svojim delom ni našel prave poti do naroda. Podobne borbe so doživljali tudi slovenski umetniki. O tem pričajo križev pot Groharja in mnogih drugih. Takšno stanje je dušilo sleherni napredek prosvete, ker je zaviralo prosvetljanje ljudskih množic. Prosvetni delavci, ki so bili kolikolič svobodni ter so se s svojim delom približevali širokim plastem naroda, so bili preganjani, zatirani itd. Slednjič je zdrav ljudski čut odločil drugače. Ko je fašistična klika leta 1941 položila sekuro prav na korenine naroda in njegovo svobodo, se je narod vzravnal in se otrese svojih zatirateljev. Čeprav je čutil, kaj pomeni zanj vojska, je vzel nase vse trpljenje in težave časa.

Zveza prosvetnih delavcev, ki se snuje, ne bo več v stalnem boju z oblastmi. Nasprotno, njene organizacije bodo inicijativni forum, iz katerega bodo potekale pobude za ureditev pristojnih vprašanj prosvete. Demokratiški duh bo moral prevevati slehernega državljanja. V bodoče ne bo več smelo veljati načelo, da nas politika več ne zanima, kajti gibanje Osvobodilne fronte zastopa načelo, da je politika zadeva nas vseh skupaj in vsakega posebej. Zato se mora tudi mladina uvajati v vsa naša vprašanja. Prav tako kakor mladina, se uvršča v to borbo tudi žensstvo, kajti prosveta ni danes stvar, ki stoji nad vsem, marveč terja sodelovanje od vsakogar.

Osvobodilna borba je sprostila zdrave ljudske sile. Brez njih si sploh ne moremo zamisliti resnične svobode in demokratične stvari. Prav tako bo treba, da v bodočnosti

sklim krotomost so obkolili hišico, nato pa vrgli vanjo dve zažigalni bombi.

V hišici, ki je gorela z visokim plamenom, se je oglasil krik Florjanovih otrok. Sosedje, ki so do smrti prestrašeni skozi okna svojih hiš opazovali strašni otroški podivjanji; švabskih krvnikov, so med otroškimi glasovi razočano slišali klic male Ančke: »Mama, mama!«

Tedaj se je pri malem oknu goreče hišice pojavila bela postava. Že napol zadušena Florjanova žena je dvignila malo Ančko in s presunljivim glasom prosila krvnike, naj vsaj malo Ančko pustijo pri življenju, če že moreta sinova in ona umreti.

Brezdušni zločinci, čeprav niso razumeli jezika, so gotovo dobro razumeli nesrečno mater. Toda lopovi so med podimi opazkami naperili puške vanjo. Pet brezostrelk je prerešalo mater in malo Ančko, ki jo je držala v naročju.

Se par pojemajočih vzdihov je bilo med prasketanjem ognja slišati iz hišice. Kmalu pa se je goreče ogrodje strele zrušilo in za vselej pokopalo pod seboj srečo in veselje Florjanovega življenja — njegovo družino.

Tovariši, ki so Florjanu povedali, kaj se je zgodilo, so se bali, da si ne bi od žalosti kaj napravil. Toda Florjan je poslušal usodno vest tako mirno, da so se vsi čudili. Kmalu pa so spoznali, da se je Florjan takrat z nečloveškim trudom premagoval, da pa je v svoji notranjosti silno trpel.

Ne, Florjan se je spremenil. Njega je žgal notranji ogenj. Spomin na njegovo

hitrejši dvig slovenske zemlje, njene prosvete in gospodarstva. V naši novi domovini, demokratični federativni Jugoslaviji, nimajo samo pravice, marveč uživajo popolno svobodo združevanja, zborovanja in vsestranskega udejstvovanja. To nam je priborila naša vojska pod vodstvom našega junaka maršala Tita. Zato veljajo posebno prisrčni pozdravi komandantu mesta Ljubljane tov. podpolkovniku Jožetu Borštnarju. Njegova navzočnost na zborovanju poudarja povezanost naše zveze z Enotnimi strokovnimi zvezami delavcev in nameščenecv in z narodom, iz katerega smo izšli. Jugoslovanska armada je bila ustvarjena iz odprnega duha, iz jeklene samozavesti ter iz nezlojmljive vere v zmago pravice. »Puško vzemite, tovariši, borte se dalje do zmagae!« so bile poslednje besede mnogih partizanov, namenjene tudi vsem preostalim članom slovenske skupnosti. Še slišimo njihov glas iz Gramozne jame, Turjaka, od Krima in Gorjanec do Pohorja in Krasa, kjer je zemlja vsrkala slovensko kri najboljših borec za narodno in socialno svobodo. Kri delavcev, kmetov in izobraženecv se je pred bunkerji in na strelišču smnila v nezlojmljivo veličastno kapljo, s katero je za večne čase potrjena nerazdružljiva vez delovnega ljudstva Slovenije in Jugoslavije.

Preko Osvobodilne fronte strokovne zveze, katere sestavni del so, aktivno posegajo na ves politični in družinski razvoj, preko strokovnih zvez pa na celotno gospodarstvo naše nove države. Verujemo v vodstvo naših najboljših sinov, preizkušenih in prekaljenih v dolgoletni borbi za svobodo in boljše bodočnost. Njihovemu delu zaupamo in verujemo, kakor so to verovali junaki, borci, talci in mučniki.

Po tem govoru je podal tov. predsednik besedo delegatu ministra prosvete tov. Jožetu Jurančiču, ki je razpravljal o vprašanju: »Prosvetni delavci v bodočnosti.

še bolj razvijamo ustvarjalno moč ljudskih množic. Dolžnost vseh prosvetnih delavcev pa je v tem, da sodelujejo in pomagajo prav pri tem delu. Ne sme se več dogajati, da bi naši najboljši delavci propadali zaradi razprtij z očiteljno javnostjo. To so v glavnem smernice, ki jih je danes treba pribiti. Če pogledamo le bežno po naši literaturi, vidimo, kako so morali naši najboljši prosvetni in kulturni delavci (Cankar, Grohar I. dr.) propadati. Naši umetniki svetovne kapacitete so morali propasti. Da se to ne bo več zgodilo, je želja nas vseh in v ta namen bomo zastavili vse sile. Pokazati moramo prototipe Kačurjev i. dr. To so v kratkem glavne smernice našega dela.

Svoje poročilo je tov. Jurančič zaključil s pozdravnimi besedami solidarnosti delavcev, kmetov in delovnega razumnistva ter enotnosti strokovnih zvez delavcev in nameščenecv Jugoslavije. Nazdravil je tudi tov. maršalu Titu, ki je kot borec ojeklenil prve strokovne zveze.

Zborovalci so sprejeli referentov govor, kateremu so sledili z napetim zanimanjem, s burnim odobravanjem. Tov. Matko se je tov. Jurančiču za izbrpno poročilo zahvalil, nakar je otvoril debato, ki so se je lahko vsi svobodno udeležili. Ob tej priliki je prof. tov. Vadnjal predlagal, naj bi bil pred debato podan še drugi referat.

Vencelj Perko:

Prosveto v široke ljudske množice

Danes stoji pred nami drugi del programa naše osvobodilne borbe: borba za našo gospodarsko in socialno obnovo ter napredek. Enotne strokovne rganizacije bodo največja opora naših oblasti pri obnovi gospodarstva. Odbor, ki vodi strokovno gibanje, obsega 26 strokovnih zvez od kovinskih in stavbinskih pa tja do prosvetnih delavcev Jugoslavije. Vsaka stroka ima svojo vejo v okviru enotnih strokovnih organizacij. Tako se uveljavljajo v okviru te organizacije potrebe vsake stroke. V federativnem enotnem Glavnem odboru delavcev in nameščenecv Jugoslavije je tudi Slovenija zastopana kot sestavni del organizacij širom države. Te organizacije imajo podružnice v vsakem obratu, v vsaki tovarni in ustanovi. Kdor ima voljo izboljšati svoj položaj osebno in strokovno, se bo včlanil v svoj odsek pri strokovnih orga-

preminulo družino, misel na maščevanje nad švabskimi zločinci, ki mu ni dala miru ne ponoči ne podnevi. Včasih je komaj prišel s kakšne naporne poti, a ko je šla druga patrola iz taborišča, se je zopet prijavil. Komandir mu je tu in tam rekel: »Florjan, počij se!« A Florjan ga je samo pogledal s tako čudnim proseeim pogledom, da je komandirju zmanjkalo besed.

V vsakem spopadu, v vsakem boju je bil prvi. In še nekaj. Švaba, na katerega je Florjan pomeril svojo puško, se ni več dvignil.

Taborišče, v katerem je bila Florjanova četa, je bilo izdano. Švabi so poleg tega izkoristili gosto meglo, ki se je bila vlegla na hribe in dospeli že čisto blizu taborišča, ko jih je stražar šele opazil.

Začel se je boj na življenje in smrt. Komandir se je naglo znašel in odredil smer umika. Četa se je iz svinčenega obroča srečno umaknila. Ali švabi se niso dali odgnati in so z vso silo pritiskali za umikajočimi se partizani.

Florjan je skupaj z osmimi tovariši tvoril zaščitnico, ali kakor smo takrat rekli »mrtvo stražo«. Spretno je skakal od debela do debela, legal za skale in kadar se je pred njim prikazal iz megle obraz mrkega švabskega zločincev v jekleni čeladi, ga je podrla Florjanova svinčenka.

Pozneje so preostali partizani pripovedovali o tem boju.

Na levo od Florjana je bila mala čistina. Okrog petnajst do dvajset švabov jo je naglo pretaklo z namero, da udari naši zaščitnici in hrbet. Tovariši, ki so v bližini

nizacijah. Naloge enotnih strokovnih organizacij so danes popolnoma nove. Danes je oblast v rokah ljudstva in ta oblast bo podvzela vse, da se življenjski pogoji izboljšajo. Oblasť pa bo tudi okraj pomagala izgraditi dun, pomagala bo voditi borbo proti peči koloni in notranjemu sovražniku. To je prva naloga enotnih strokovnih organizacij. Njena druga naloga je, prijeti za depostaviti v službo za blaginjo splošnosti. To z udarniškim duhom. Vse sile je treba postaviti v službo za blaginjo splošnosti. Treba je obnoviti domove, tvornice n šole. Izšel tudi iz prosvetnih delavcev. Prosvetni delavci naj torej vnesejo udarniškega duha v vse naše ustanove. Danes ni važno, ali delajo 8 ali 10 ur, glavno je, da čim prej izplavajo iz krize in omogočimo vseni skupaj boljše življenjske pogoje. In ker hočemo dobro narodu in sebi, moramo izločiti iz svojih vrst vse izdajalce ter jih postaviti tja, kamor spadajo. Strokovne organizacije imajo poleg tega tudi politično nalogo. Duha OF je treba zanesti v slehernega človeka in ves narod. Prosvetni delavci se morajo sami prekvasiti v duhu OF, pot k temu cilju pa vodi samo preko strokovnih organizacij. Nikoli ne smemo pozabiti, da zavšne pobude od nas samih. Borba, ki je za nami, je to pokazala. Treba je inicijativno delovati za skupne koristi. Organizacija, ki se ustanavlja, pa bo poklicana, da posreduje za vse kulturne in prosvetne delavce. Kultura ne bo več privilegij ozkega kroga. V dobi svobode bo deložno prosvete in kulture vse ljudstvo. Poslanstvo strokovnih organizacij je vprav v tem, da bodo zanesle prosveto v široke delovne množice. Pri tem se ne bomo borili samo za ozke slovenske interese, temveč bomo delali v okviru države za vse narode Jugoslavije. Na koncu je govornik pozval navzočne k vstopu v strokovne organizacije ter na delo, in sicer na udarniško delo. Poslušalci so nagradili tov. Perka za učinkovita izvajanja z burnim pritjevanjem.

Takoj nato se je razvila diskusija, v katero je poseglo več zborovalcev in zborovalk. V prvi vrst se so zavzemali zlasti za preusmeritev prosvetnega dela od germanskih in romanskih virov k slovanskim virom, predvsem k Sovjetski zvezi. Zborovalci so z zadoščanjem sprejeli na znanje sporočilo pomočnika prosvetnega ministra, da je že na delu posebna komisija, ki proučuje kulturne in prosvetne ustanove v Moskvi ter da sta v tej komisiji tudi dva slov. zastopnika. Govorniki so poudarili potrebo doslednega izkoreninjenja vseh ostankov fašistične miselnosti in premitivne prepada med ročnimi in umskimi delavci, ki ga je reakcija v preteklosti umetno poglabljala in ohranjevala.

Z zborovanja so bile poslana pozdravna brzojavka maršalu tov. Titu, Narodni vladi Slovenije in Glavnemu odboru Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenecv Jugoslavije.

RUDARJI IZ RUDNIKA PEČOVNIK

Pripravljalni odbor Enotne strokovne zveze rudarjev prenovovnika Pečovnik je sklical zborovanje, na katerem je tov. C. lenšek orisal politični položaj, pomen enotnih strokovnih zvez in delo, ki je potrebno za obnovo naše dežele. Poudaril je, da se mora naša produkcija povečavati z vsakim dnem. Delavci so z navdušenjem sklenili, da bodo po svojih delovnih urah počistili in uredili očiško obrata. Uredili bodo čistalnice in lokal za sestanke.

Nato je potekala življna razprava razprava v raznih vprašanjih, tako glede plač delavcev in starostnega zavarovanja. Delavci so z zadovoljstvom ugotovili, da se je proizvodnja že dvignila za 25%.

Zelo pereče je vprašanje prehrane. Delavci so sklenili, da si bodo sami med seboj pomagali. V zalogi je bilo 500 konzerv, ki so jih pustili švabi. Te konzerve so soglasno razdelili med tiste delavce, ki nimajo prav ničesar in ki so najbolj potrebni.

IZ OKRAJA DOMZALE

Prav tako kot v Kamniku so tudi v Domžalah proslavili rojstni dan maršala Tita. Koncem maja je imelo delavstvo v tovarni »Zorn« in »Okršje« skupne sestanke. Delavci so postavili pripravljane odbore. Bili so navdušeni in so izrazili voljo, da so pripravljani delati brez ozira na delovni čas, samo da zadoščijo potrebam. Ki se postavljajo pred nas vse.

V kratkem bo postavljena enotna organizacija tudi v tovarni Benač.

Florjanu tvorili »mrtvo stražo«, so opazili nevarnost obkolitve, ter so pozivali Florjana, naj se umakne.

Toda Florjan jih ni več slišal. Našel je bil dobro zaklonišče. Za dvema ozko skupaj ležečima skalama je skozi skalnate razpoke gledal pred seboj in slišal samo še osovažene, stokrat proklete krvnike svojega naroda — morilce svoje družine.

Po zraku je šinila Florjanova bomba naravnost med Nemce. ki so se v majhni skupini le malo oddaljeni drug od drugega bližali Florjanovemu zaklonišču. Ječanje ranjenih in tuljenje preživelih švabov mu je bilo dokaz, da je bomba dobro opravila svojo nalogo.

Nemška bomba je padla prav v bližino Florjana in mu razmesarila levico. Takrat je Florjan že stal. Skoraj istočasno, ko je vrgel svojo poslednjo bombo, je priletela tudi druga nemška bomba v njegovo bližino in ta je napravila konec njegovemu življenju.

Vem približno, kje je njegov grob in verujem, da ga bom v letošnji pomladi, ko bo narava sama obsula neštete raztresene grobove partizanov s cvetjem, lahko obiskal, da se še enkrat poslovim od njega, neznanega junaka, da v mislih prehodim z njim vso dolgo pot delavca-borca, pravega človeka in junaka, ki je razumel, živel, se boril in žrtvoval po svojih lastnih besedah:

»Treba se je boriti za pravico. Treba se je boriti proti švabom, ker to niso več ljudje, ampak hujski od divjih zver!«

Tomo Brejc

IZ STROKOVNEGA GIBANJA

Delavci gradbene industrije in stavbarstva

Opekarne na Brdu

Delavci iz vseh treh opekarn so se sešli na skupnem zborovanju, kjer so izvolili pripravljavne odbore za vsako tovarno posebej. Na tem sestanku so postavili vprašanje, kako bi organizirali kosilo v tovarni. Odbor je prevzel nalogo, da to izvede. Delavci so sklenili, da bodo začeli delati udarniško. Tovarišice so postavile zahtevo, da za tisto delo, ki ga opravljajo namesto tovarišev, dobijo enako plačilo.

Stavbinci v Borovnici

Porušenega železniškega mosta ne bomo obnavljali, pač pa nadaljujemo z graditvijo proge, ki bo tekla okrog doline.

Na zadnjem sestanku smo izvolili sedemčlanski pripravljalni odbor in osnovali udarniške grupe. Sestanek je bil zelo prisrčen. Bili smo veseli, da smo končno enkrat lahko zborovali svobodno.

Tekstilni in oblačilni delavci

Tovarna »Intex« — Kranj

Delavci delajo z velikim veseljem in produkcijo postopoma zvišujejo. Ker so vedno nova naročila, zato smo iznesli željo, da bi nam vrnil mobilizirane strokovnjake. To vprašanje bomo reševali v sporazumu z komando mesta in z delovnim uradom.

Koncem maja smo imeli skupen sestanek delavcev in nameščenecv. Pripravljalni odbor Enotne strokovne zveze bo izvedel svojo organizacijo do ustanovnega obnega zbora.

Krojaški pomočniki in pomočnice v Ljubljani

Krojaški pomočniki in pomočnice v Ljubljani so se zbrali na sestanku dne 5. t. m. Na tem sestanku so postavili temelj Enotni strokovni zvezi oblačilne stroke. Član Glavnega odbora ESZDN Slovenije tov. Briceelj je podal smernice in prikazal naloge delavstva ter vlogo novih strokovnih organizacij. V imenu pripravljalnega odbora je govoril dobro znani strokovni delavec tov. Prezelj Anton. Politični pregled je podal tov. Krese, ki je tudi pozval navzoče, naj čim več doprinešajo za obnovo domovine. Priljavljali odbor bo pokrenil akcijo, da organizira vse delavstvo te stroke v Enotne strokovne zveze.

Tovarna trikotaze »Isko« v Kranju

Tovarna obratuje redno. Delavci zvišujejo produkcijo z vsakim dnem. Med njimi vlada dobro razpoloženje in razumevanje za nove strokovne zveze. Organizirajo tudi tovarniški delavski pevski zbor.

Delavstvo kemične tovarne se organizira

Delavstvo in nameščenstvo Kemične tovarne v Mostah se je dne 31. maja t. l. sestalo v svrhu ustanovitve Enotne strokovne zveze delavcev in nameščenecv. Tov. Mehle je otvoril zborovanje in pozdravil razveče. Nato je obrazložil, kaj so strokovne organizacije, kakšne so bile v stari Jugoslaviji in kakšne morajo biti v novi federativni demokratični Jugoslaviji. Predčal je navodila, ki smo jih prejeli od Glavnega odbora Enotne strokovne zveze v Ljubljani. Po natančni proučitvi so bila navodila sprejeta. Tov. Mehle je predlagal, naj se izvoli pripravljalni odbor. Sorezaja je bila lista s tov. Zelenkom na čelu, ki je dobila večino glasov.

Tovarniški odbor OF je imel sejo dne 1. junija t. l. Na tej seji je tov. komisar poročal o pomazdelitvi posameznih tovarniških objektov nekaterim mojstrom v nadzor. Ti mojstri naj ne bodo priganjani, ampak ljudje, ki bodo posvetili vse svoje moči skupnosti in procvitu podjetja. Navzoč je bil tudi krajevni kontrolor OF por. Istica, ki se je pohvalno izrazil o našem

SPORT

Ustanovitev fizikturnega Odbora

Na zboru, ki ga je sklical poseben inicijativni odbor, se je v nedeljo zbralo nad 200 aktivnih športnikov in športnih delavcev iz vseh športnih panog, predvsem iz Ljubljane, precej pa tudi iz drugih krajev Slovenije in so zborovalci posebno prisrčno pozdravljali tovariše iz Trsta in Gorice.

Konferenco, ki jo je vodil član Glavnega odbora ZSM tov. Pavle Bojc, je obiskalo več predstavnikov naših narodnih oblasti, med njimi tajnik SNOS-a tov. Fran Lubej, podpredsednik USAOJ-a in član AVNOJ-a tov. Stane Kavčič, zastopnik ministra za prosveto tov. Jože Smolej, tajnik FISOJ-a tov. Miroslav Kreačič in drugi. Načelne smernice za bodoče fizikturno delo sta podala tov. Kreačič in Poljanar, piv: za delo v novi Jugoslaviji, drugi za delo v naši loži domovini, poudarjajoč med drugim, da mora biti fizikturna — drugače kakor je bilo prej — tudi eno izmed sredstev za vzgojo dobrega državljanja. Organizacijske oblike nove fizikture je treba prilagoditi novemu duhu ter prenesti težišče fizikture tja, kjer delajo in žive množice; v šole, tovarne, domove, najbolj pa v našo vas, ki je bila doslej v tem pogledu tako hudo zapuščena.

Poročilo o stanju športa in športnih naprav po osvoboditvi je sestavil tov. Boris Kogovšek, ki je po orisu žalostnih razmer, povzročenih od okupatorjev in njihovih pomočnikov naglasil, da čaka slovenske športnike pri obnovi športnega življenja težko delo, pri katerem pa niso odločeni samo popraviti vse zamujeno, temveč dvigniti nekdanji šport še na višjo stopnjo v plemenitem tekmovanju z ostalimi narodi FDJ.

Po razpravi o poročilih je bil izvoljen naslednji prvi odbor FOS-a: za predsednika: tov. ing. Stanko Bloudek; za podpredsednike: tov. Pavle Bojc, Stanko Trček, Ivan Kralj; za tajnika: tov. Boris Kogovšek in Rudi Finžgar; za blagajnika: tov. Milan Fajdiga in Olga Virens; za gospodarja: tov. Jule Jesih; za zdravstveno službo: tov. major dr. Milan Perušek; za propagando: tov. por. Robert Kump in Ci-

Pošta, telegraf, telefon

Poštni uslužbenci v Ljubljani

Pred kratkim so poštarji v Ljubljani na svojo lastno pobudo organizirali sestanek, katerega je vodil tov. Kumar Jože. Prisoten je bil delegat ministrstva pošte, telegrafa in telefona iz Beograda tov. Drakolić Milan, ki je v kratkih besedah orisal razliko med poštno organizacijo v stari Jugoslaviji in med sedanjjo. Opozoril je poštne uslužbence na važnost njihovega dela. Naglasil je, da je treba počistiti s tistimi, ki so se za časa okupacije umazali, ker so sodelovali z okupatorjem. Tov. major šenk, vršilec dolžnosti direktorja Direkcije pošte in telegrafa Slovenije, je natančno obrazložil potek narodno-osvobodilnega boja. O pridobitvah delovnega ljudstva v času štiriletnih borbe in o dolžnostih do nove države je govoril član Glavnega odbora ESZDN Slovenije tov. Ganzitti Rudi.

Vsi uslužbenci so pokazali veliko voljo do dela in do sodelovanja pri ustanjvanju nove federativne demokratične Jugoslavije. Vse kaže, da bodo v kratkem času dosegli lepe uspehe pri svojem delu.

Izvolili so enajstčlanski odbor iz vrst tovarišev, ki so stalno vztrajali v vrstah Osvobodilne fronte, tudi v najtežjih časih. Prav tako je bil izvoljen petčlanski nadzorni odbor.

Lesni delavci

Sestanek delavcev v št. Vidu

V bivšem prosvetnem domu v št. Vidu se je prejšnji teden vršil sestanek tamkajšnjega delavstva. Pred vsem so razpravljali o zadržanju delavstva v času osvobodilnega gibanja. Sestanku je prisostvoval tov. Briceelj, ki je podal obširen referat o nalogah, ki še čakajo delavstvo ter o potrebi in pomenu strokovne organizacije. Po referatih so delavci izvolili pripravljalni odbor.

Delavci kovinske industrije

Iz strojnih tovarn v Kranju

V tovarni je zdaj zaposlenih nad 300 delavcev. Tovarna je bila za časa okupacije vojaškega značaja ter je izdelovala dele za letalske stroje. Zdaj pričakujemo navodil ministrstva za industrijo, v kakšnem obsegu bo tovarna obratovala v bodoče in kaj bo izdelovala.

28. maja smo imeli sestanek vseh delavcev in nameščenecv, na katerem smo se pogovorili o nalogah naših strokovnih organizacij. Pripravljalni odbor pa je imel dva sestanka. Delavstvo želi, da bi dobilo dovoljenja za vožnjo s kolesi in kuhinjo v tovarni, kjer bi dobili kosilo. Zaradi koles smo uredili s komando mesta Kranj, vprašanje menze pa rešujemo s prehranjevalnim odsekom v Kranju.

delu, Tov. Mehle mu je poročal, kaj je naše delavstvo že storilo za ustanovitev podružnice Enotne strokovne organizacije. Tov. komisar je zaključil sejo z željo, da gremo vsi z veseljem na delo za skupno stvar, za katero smo morali toliko pretrpeti.

Dne 6. junija t. l. smo imeli v tovarni politično uro, a ne takšno kakršne so nam jih prirejali izdajalski agitatorji, pač pa uro, ki nam je bila v resnici v pouk. Tehn. vodja tov. izr. Poženel nam je predaval o udarniških. Razložil nam je, kaj je udarnišvo, kaj je njegov pomen in kdo je lahko udarnik. To naj bi bil nekak tekmovalci, ki tekmujejo med tovariši, in sicer tekmuje za to, kdo bo bolje opravil svoje delo in čim več napravil v določenem času. Omenil je Stahanova, ki je izpopolnil in izboljšal delo v rudnikih in bil zato tudi primeren o nagrajen. Prav tako moramo tudi mi tekmovali, da s čim manjšimi stroški in čim manjšim trpljenjem opravimo delo, ki nam je odkazano, a ne na račun mezd, pač našanja delovnega časa ali telesnega izrabljanja, ampak s pomočjo smotrnega posvetovanja med seboj. Ob koncu svojega izvajanja nas je pozval, da postanemo tudi mi vsi udarniki.

ril Fajni ter referenti, tovariši: za telovadbo: Stanko Trček in Tomaž Savnik, za lahko atletiko: Stane Gašperšič in Zdeno Vahtar, za smučarstvo: Joso Gorec in Bogo Sramel, za drsanje in hokej: ing. Stanko Bloudek, za planinstvo: dr. Jože Petruar in dr. Arnošt Brilej, za plavanje: Boris Kogovšek in prof. Edi Čerček, za veslaške in jadrne športe: major Roman Golob in Rajko Cerar, za nogomet: Alojz Jež in Rado Zajc, za odbojko, košarko in rokomet: kapitan Jože Valentinčič in Dane Erbečnik, za tenis dr. Ernst Nagy, za namizni tenis: Oton Weissbacher, za kolesarstvo: Ivo Otrin, za motošporte Vital Ševnik, za jadrnalno in motorno letalstvo: Janez Herzog in ing. Marjan Skofic, za jahalni šport: major Berenda, za sabljanje in streljanje: kapt. Pero Čestnik ter za sodniške zborn: Lado Macoratti in kpt. Lado Vučnik. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: kot predsednik: tov. polk. Lojze Vrlovec ter člani: podpolk. Bojan Polak, major Mirko Jančič-gar in član g. o. ZSM Žagar. V nadzorni odbor bodo pozneje kooptirani še po en zastopnik Primorske, Štajerske in Gorenjske. Referentski mesti za sankanje in težko atletiko sta ostali za sedaj prazni.

Po viltvah je bila sprejeta spomenica narodni vladi Slovenije glede bodočega fizikturnega dela, potem pa so bile odposlane pozdravne brzojavke predsedniku centralne vlade maršalu Titu, predsedstvu narodne vlade Slovenije in FISOJ-u, ki zagotavljajo fizikturnemu delu v Sloveniji največje uspehe.

POSTAVITEV TEMELJEV DELAVSKEGA SPORTA V LJUBLJANI